

ZGODOVINSKI ARHIV PTUJ

Muzejski trg 1
62250 P T U J

Sveti Jurij, eden najbolj čislanih krščanskih mučencev je našel svoj prostor na Ptujju že zelo zgodaj. Predstavlja simbol zmage nad zlim. Je simbol srednjeveškega viteštva, simbol samostojnosti željenega mesta Ptujja, najbrž pa tudi simbol vinogradnikov.

Na vsakem koraku je meščane opozarjal na svojo prisotnost: v cerkvi, na mestnem pečatu, na mestnem pomirnem kamnu, na pomirnih novcih... Njegov ščit je Ptuj prevzel za mestni grb.

NEKAJ IZ ŽIVLJENJA SV. JURIJA

Njegova oče in mati sta bila dobra kristjana. Sam si je izbral vojaški poklic ter hitro napredoval v službi. Hkrati z vojaškimi častmi je Juriju rasla tudi njegova krščanska vera. Ob začetkih preganjanja kristjanov je svoje premoženje razdelil revežem, sam pa se je oglasil na dvoru v Nikomediji kot kristjan. Pričelo se je njegovo trpljenje in mučenje, ki ga je junaško prenašal. Nazadnje je bil obglavljen. Njegovo mučeništvo lahko datiramo v čas cesarja Dioklecijana okrog leta 303. Jurijev grob se nahaja v palestinskem mestu Lydda.

Znanih je več legend o njegovih delih. Pred svojo smrtjo je mučenec napovedal več prihodnjih dogodkov in cesarjevo smrt, obljubil je pomoč vsem, ki bodo čaostili njegove relikvije.

Druga legenda govori o tem, da je rešil neko deklco (njeno dušo) iz zmajevih krempljev, zmaja pa ubil. Ta legenda povzema pripoved zgodovinarja Evzebija, ki pravi o cesarju Konstantinu, da je zdrobil zmaju glavo: zmaj predstavlja nevero, poganstvo. Podoba velja za vse zmagovalce nad božjimi sovražniki.

Te predstave o božji moči ki prehaja na Kristusove učence, se opirajo na Jezusovo priliko o vinski trti (Jan. 10, 1-7) in se nanašajo na Sv. Jurija gotovo tudi zaradi njegovega imena, ki v grščini (Georgios) pomeni kmetovalca (in vinogradnika). Njegov praznik praznujemo 24. aprila.

V pisnih virih lahko najdemo več zapisov ki govore o sv. Juriju in nam dajejo slutiti, da je bil zaščitnik mesta, čeprav natančnih datumov in letnic pri tem ni mogoče postavljati.

Da je mestni patron sv. Jurij pa lahko z gotovostjo trdimo, ko se pojavi leta 1273 na mestnem pečatu, upodobljen kot mladenič, ki jaha na lepo opravljenem konju ter s sulico prebada zmaja. Napis v krožnici "SIGILLVM *CI-UITATIS* DE + BETOVIA" pove, da gre za pečat Ptujja.

Listino je izdal vitez Vulfing Baumgarten, ko je izročil bratom hospitala sv. Marije Nemškega viteškega reda pri Veliki Nedelji kmetijo na Zgornji Hajdini. Listina je bila sestavljena 16. julija 1273 na Ptuju.

Isti pečat najdemo še na listini iz leta 1277, ki je tudi bolje ohranjen in še leta 1283.

Izdelavo pečatnika postavlja dr. Otorespec v zvezo z kovnico denarja na gradu leta 1222. Pečat mesta potrjuje njegovo razvito avtonomijo, ki je morala biti že tako razvita, da so njeni predstavniki potrebovali lasten pečat.

Mesto je dobilo v 15. stoletju še drug manjši mestni pečatnik, na katerem je upodobljena stoječa podoba Jurija, ki ubija zmaja. Pojavi se na listini leta 1452. Tega leta so sodnik in svet mesta razsodili spor med žičko kartuzijo in meščani Ptuja.

Oba srednjeveška ptujski pečatnika sta še danes ohranjena v zbirki pečatnikov v Štajerskem deželnem arhivu v Gradcu.

Naj navedem še neka pomembnejših listih, ki govorijo o prazniku sv. Jurija:

Leta 1286, 16. decembra je ptujski gospod Friderik moral v sporu s salzburškim nadškofom popustiti, takrat se je zavezal, da bo do praznika sv. Jurija vrnil Salzburžanom nekatere posesti, ki sta jih s hčero oddala v fevd. Najbrž je šlo za simbolično predajo na mestni praznik med mestnim gospodom salzburškim nadškofom in njegovim podložnikom Friderikom.

V našem drugem mestnem statutu iz leta 1513 sedmi člen glasi:

"Ker je sveti Jurij vitez tu v ptujski farni cerkvi patron in gospod, v kateri se vsa navedena služba božja tudi opravlja in ker ima na deželi in v mestu korist in dohodke kakor tudi druge vsakodnevne dohodke, naj sodnik in svet postavita po enega ali dva sposobna cerkvena ključarja, in kar bosta ta v pogledu cerkvenih dohodkov ukrenila, o tem sta dolžna vsako leto sodniku in svetu v prisotnosti župana podati svoj obračun".

V župnijski kroniki sta le dva skromna zapisa, ki govorita o patroviniju in kipu sv. Jurija.

V prvem govori, da se v cerkvi nahaja "statua Sti Georgy" - kip sv. Jurija, ki stoji na postamentu na zidu in je prastar. V svetišču je na razpolago vernikom, da ga častijo. Na njegov praznik pa so ga v procesijo nosili okrog.

Drugi zapis navaja, da je zavetnik cerkve sv. Jurij. Na njegov god 24. aprila je v vsem župnijskem okrožju slavnostno čaščen.

"Das Patronus Ecclesie St. Georgius seye erhellet aus der obigen Beschreibung und würdt zu dato des Patrocinium in dem ganzem hauptpfarlichen District feuerlich begangen".

Ptuj, 29. 3. 1995

Pripravila:

Marija Hernja Masten

